

Wstęp	11
-------------	----

Część pierwsza

Instytucjonalne formy opieki i edukacji dzieci w Polsce: żłobki i kluby dziecięce, dzienni opiekunowie i nianie oraz placówki wychowania przedszkolnego

1. O żłobkach i klubach dziecięcych, także o zatrudnianiu i formalnych obowiązkach dziennych opiekunów i niań	21
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	
2. O najnowszej historii wychowania przedszkolnego w Polsce oraz o aktualnych formalnych ustaleniach regulujących funkcjonowanie placówek wychowania przedszkolnego	25
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	

Część druga

Adaptacja dziecka do żłobka, klubu dziecięcego i przedszkola

3. Problemy przystosowania się dzieci do pobytu w żłobku i klubie dziecięcym: mity i realia. Ustalenia pomagające ułatwić maluchom przystosowanie się do żłobka i klubu dziecięcego	33
(Anna Mikler-Chwastek)	
4. Formalne regulacje przyjmowania dzieci do placówek wychowania przedszkolnego. Adaptacja dzieci do przedszkola: wyniki badań i wnioski	40
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, Ewa Zielińska)	
5. Jak przygotować rodziców i dzieci do pobytu w przedszkolu. O organizowaniu dni adaptacyjnych w przedszkolu	45
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, Ewa Zielińska)	
6. Co zrobić, aby dzieci spokojnie spały w przedszkolu. Także o przyuczaniu dzieci do sygnalizowania potrzeb fizjologicznych i właściwego zachowania się w toalecie	55
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	

Część trzecia

Psychologiczne i pedagogiczne podstawy wychowania i wspomagania rozwoju psychoruchowego dzieci w domu, żłobku i przedszkolu

7. Problem mało aktualnych norm stosowanych do oceny rozwoju małych dzieci. Także o różnicach indywidualnych w rozwoju psychoruchowym dzieci	63
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	
8. Czym różni się wspomaganie rozwoju dzieci od ich wychowania i kształcenia. O konieczności dopasowania procesu uczenia się do strefy najbliższego rozwoju dzieci	67
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	

9. O społecznym uczeniu się preferowanym przez dzieci i dziecięcej ciekawości, bez której niemożliwe jest wspomaganie rozwoju umysłowego maluchów (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	73
10. Jak w społecznym uczeniu się małe dzieci korzystają z naśladownictwa i modelowania. Naśladownictwo i modelowanie w zabawach równoległych w żłobku oraz w przedszkolu (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	78
11. Jak dzieci ustalają, co można robić, a czego nie można. Dobre i złe strony <i>wychowania zamierzonego i niezamierzonego</i> (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	85
12. O karach i nagrodach w wychowaniu małych dzieci oraz groźnych skutkach złego postępowania się nimi (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	92
13. <i>Tabletowe dzieci</i> . Dlaczego udostępnianie tabletek małym dzieciom przynosi więcej zła niż korzyści. Jakie z tego wynikają wnioski pedagogiczne (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	97

Część czwarta

Wspomaganie rozwoju i wychowanie małych dzieci w domu, żłobku i klubie dziecięcym oraz w przedszkolu: prawidłowości i treści kształcenia oraz metody i przykłady zajęć

14. O rozwijaniu mowy małych dzieci oraz wspomaganii ich w coraz sprawniejszym porozumiewaniu się z innymi	
14.1. Od krzyku do słowa. Czyli krótko o rozwoju mowy małych dzieci (Beata Rola)	109
14.2. Ważniejsze prawidłowości wspomagania małych dzieci w sprawnym mówieniu i porozumiewaniu się z dorosłymi i dziećmi (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	113
14.3. O co trzeba zadbać, a czego unikać w trakcie wspomagania maluchów w sprawnym mówieniu i porozumiewaniu się z dorosłymi i dziećmi w domu, żłobku i przedszkolu (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	118
14.4. Słów kilka o wdrażaniu maluchów do grzecznego zwracania się do innych (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, Ewa Zielińska)	126
15. Jak wspierać maluchy w kształtowaniu własnego <i>ja</i> oraz poznawaniu otoczenia, w którym przebywają i rozwijają się	
15.1. Ważniejsze ustalenia psychologiczne i pedagogiczne przydatne w kształtowaniu u dzieci własnego <i>ja</i> i wspieraniu ich w dążeniu do samodzielności życiowej (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	129
15.2. Jak pomagać maluchom kształtować własne <i>ja</i> i dążyć do samodzielności życiowej: wzorcowe zabawy i sytuacje zadaniowe organizowane w domu, żłobku i klubie dziecięcym oraz w przedszkolu (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, Ewa Zielińska, Anna Mikler-Chwastek)	134

15.3. Jak pomagać małym dzieciom poznawać otoczenie w domu, żłobku i przedszkolu. Wspomaganie dzieci w dążeniu do większej precyzji wykonania czynności i utrzymywania porządku w swoim otoczeniu	149
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, Ewa Zielińska, Anna Mikler-Chwastek)	
15.4. Zwierzęta i rośliny w otoczeniu małych dzieci. Jak pomóc je poznać i właściwie traktować: opisy zajęć z dziećmi w domu i przedszkolu	159
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, Ewa Zielińska)	
16. Rozwijanie samodzielności maluchów w codziennych sytuacjach, ze szczególnym uwzględnieniem czynności samoobsługowych	
16.1. O zakresach samodzielności życiowej dzieci i kształtowaniu się jej od pierwszego do osiemnastego roku życia	166
(Anna Mikler-Chwastek)	
16.2. Ważniejsze reguły kształtowania umiejętności samoobsługowych i samodzielności życiowej dzieci	168
(Anna Mikler-Chwastek)	
16.3. Lista ważnych umiejętności i nawyków oraz metody kształtowania ich w domu, żłobku i przedszkolu	171
(Anna Mikler-Chwastek)	
16.4. Jak starsze przedszkolaki mogą pomóc w kształtowaniu umiejętności samoobsługowych maluchów	176
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	
16.5. O dzieciach siejących bałagan – jak można temu zaradzić	180
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	
17. Dziecięce zabawy i sytuacje zadaniowe w wychowaniu domowym, żłobku i klubie dziecięcym oraz w przedszkolu	
17.1. Ważniejsze ustalenia dotyczące znaczenia zabaw w rozwoju psychoruchowym dzieci. Jak wiedza ta przekłada się na wychowanie małych dzieci	189
(Edyta Gruszczyk- Kolczyńska)	
17.2. O zabawkach sprzyjających rozwojowi umysłowemu maluchów w domu, żłobku i klubie dziecięcym oraz w przedszkolu	194
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, Ewa Zielińska, Anna Mikler-Chwastek)	
17.3. W jaki sposób organizować zabawy małych dzieci, aby bawiły się mądrze i długo. Wzorcowe zabawy dla maluchów organizowane w domu, żłobku i przedszkolu	200
(Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, Ewa Zielińska)	
18. Dbłość o zdrowie i rozwój ruchowy dzieci w domu, żłobku i przedszkolu. Konieczność zaspokojenia potrzeby ruchu maluchów	
18.1. Ważniejsze prawidłowości i zakłócenia rozwoju ruchowego dzieci	211
(Magdalena Plandowska)	
18.2. O zgubnych konsekwencjach lekceważenia potrzeby ruchu u dzieci	215
(Magdalena Plandowska)	
18.3. Wspomaganie rozwoju ruchowego dzieci w żłobkach, placówkach wychowania przedszkolnego i w wychowaniu domowym. Praktyczne rady i wskazówki metodyczne	219
(Magdalena Plandowska)	
19. Stymulowanie muzyką rozwoju umysłowego maluchów	
19.1. Krótka o rozwoju uzdolnień muzycznych małych dzieci i o muzyce stymulującej ich aktywność ruchową	233
(Zuzanna Jastrzębska-Krajewska)	
19.2. Słuchanie muzyki przez maluchy w domu, żłobku i przedszkolu	238
(Zuzanna Jastrzębska-Krajewska)	

19.3. Muzykowanie, śpiewanie piosenek i zabawy ruchowe dla maluchów, stymulowanie muzyką ich rozwoju psychoruchowego. Wzorce zajęć (Zuzanna Jastrzębska-Krajewska)	242
20. Wspomaganie dzieci w dostrzeganiu i korzystaniu z regularności oraz w przewidywaniu, co będzie dalej	
20.1. O roli rytmów w rozwoju umysłowym małych dzieci (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	249
20.2. O roli rytmów w porozumiewaniu się maluchów z dorosłymi i dziećmi (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	253
20.3. Zabawy i sytuacje zadaniowe pomagające maluchom dostrzec regularności i korzystać z nich (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	257
21. Pomaganie dzieciom w łączeniu przyczyny ze skutkiem i przewidywaniu, jakie mogą być skutki nierozważnego działania	
21.1. Krótko o rozwoju myślenia przyczynowo-skutkowego u dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem maluchów (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	266
21.2. Jak odpowiadać na pytania dzieci, czyli krótko o <i>pedagogice pytań</i> (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	272
21.3. Zabawy i sytuacje zadaniowe wspomagające dzieci w łączeniu przyczyny ze skutkiem; wdrażanie do przewidywania skutków własnych czynności (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska, Ewa Zielińska)	273
22. Wspomaganie maluchów w klasyfikowaniu na miarę ich możliwości umysłowych	
22.1. Co wiemy o rozwoju klasyfikacji u dzieci i dlaczego trzeba wspomagać maluchy w rozwijaniu tych ważnych zakresów rozumowania (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	283
22.2. Zabawy i sytuacje zadaniowe pomagające małym dzieciom coraz sprawniej klasyfikować (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	286
23. Wspomaganie maluchów w kształtowaniu umiejętności liczenia i ustalania, ile jest przedmiotów po dodaniu lub zabraniu kilku	
23.1. Jak dzieci uczą się liczyć i rachować. Dlaczego umiejętności te są wyznacznikiem rozwoju umysłowego dzieci (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	291
23.2. Reguły wspomagania małych dzieci w opanowaniu umiejętności liczenia i rachowania oraz ustalania, gdzie jest więcej, a gdzie mniej. Wzorcowe sytuacje zadaniowe i zabawy (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	298
24. Wspomaganie dzieci w wypowiedaniu się w rysunku i malowankach. Konieczność zachowania umiaru w tworzeniu barwnego środowiska wychowawczego	
24.1. Co wiemy o rozwoju umiejętności wypowiedania się małych dzieci w rysunku (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	307
24.2. Jak małe dzieci rozpoznają barwy i je nazywają. O oddziaływaniu kolorów na psychikę dzieci i zachowaniu rozsądku w tworzeniu kolorowego środowiska wychowawczego (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	309

24.3. Wspomaganie małych dzieci w wypowiedaniu się w formie rysunków i malowanek, zabawy sprzyjające rozpoznawaniu i nazywaniu kolorów (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	312
25. Wspomaganie małych dzieci w skupianiu uwagi i organizowaniu aktywności poznawczych i wykonawczych	
25.1. Ważniejsze ustalenia na temat rozwoju zdolności do skupienia uwagi oraz sensownego scalania aktywności poznawczych i wykonawczych dzieci (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	322
25.2. <i>Ilustrowane opowiadania</i> sposobem rozwijania u trochę starszych maluchów zdolności do skupiania uwagi, organizowania pola spostrzeżeniowego (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	329
25.3. Skup się i rozpoznaj dotykiem, jaki to przedmiot i do czego służy. Czyli zajęcia przy <i>pudłach pełnych skarbów</i> (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	336
26. O konieczności wspomagania rozwoju umysłowego i mądrego wychowywania dzieci przez następne lata. Kilka istotnych uwag na zakończenie tego podręcznika (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	338
Bibliografia (Edyta Gruszczyk-Kolczyńska)	342